

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ: ΟΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ»

28/1/2022

ΑΙΘΟΥΣΑ 9 ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΡΕΘΥΜΝΟ

Οι σχέσεις της αρχαιολογίας, των τοπικών κοινωνιών και του τουρισμού είναι εξαιρετικά ποικιλόμορφες, περίπλοκες και γεμάτες προκλήσεις. Μέσα από τα πεδία της Δημόσιας Αρχαιολογίας, των Κριτικών Σπουδών Κληρονομιάς και των Κριτικών Σπουδών Τουρισμού, αλλά και της Ανθρωπολογίας και Κοινωνιολογίας του Τουρισμού, οι έρευνες για τις διασταυρώσεις της Αρχαιολογίας, των υλικοτήτων του παρελθόντος, των δρώντων υποκειμένων, των φορέων και των θεσμών του τουρισμού έχουν αναδείξει έναν ιστό σχέσεων και συμβολοποιήσεων που απλώνεται σε κάθε πτυχή της καθημερινότητας στο νεωτερικό και μετανεωτερικό κόσμο.

Η Αρχαιολογία (ή ‘αρχαιολογίες’), κατά καιρούς συνώνυμη και ταυτισμένη, όπως επίσης πλέον και πλήρως διαφοροποιημένη από την ‘κληρονομιά’ έπαιξε ρόλο στην οριοθέτηση των τρόπων με τους οποίους οι σύγχρονες κοινωνίες αξιολογούν το παρελθόν τους, το πολιτικοποιούν και το καθιστούν πολιτιστικό ή τουριστικό προϊόν καταναλώνοντάς το. Η αρχαιολογία και ο τουρισμός εμπλέκονται από αυτήν τη σκοπιά, σε μια πολιτική σχέση, (ενίοτε σε αποικιοκρατικό φόντο) που έχει πολλές διακυμάνσεις μέσα στον ιστορικό χρόνο. Η σχέση τους έχει καταδειχθεί ότι μπορεί να ενδυναμώνει τις κοινωνίες ή να τις αποδυναμώνει. Οι κυβερνήσεις και οι φορείς μέσα από την «κληρονομοποίηση» του αρχαιολογικού αποθέματος καθιστούν συχνά τον τουρισμό έναν μοχλό χειραγώγησης για την ενίσχυση του εγχώριου πατριωτισμού ή και ενός ηρωικού εθνικού φαντασιακού.

Από μια άλλη προοπτική υπήρξαν φορές που η αρχαιολογία και ο τουρισμός συμπορεύτηκαν προκειμένου να αναδειχθούν οι ταυτότητες των αυτόχθονων λαών και των εθνικών μειονοτήτων. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο τουρισμός λειτούργησε ως αγωγός δημοσιότητας και νομιμοποίησης των πολιτισμικών τους ταυτοτήτων.

Σε άλλα πλαίσια η σχέση τουρισμού και αρχαιολογίας υπήρξε σε μεγάλο βαθμό ανταγωνιστική λόγω της άμεσης ή και έμμεσης καταστροφής που συμβαίνει συχνά σε πολιτιστικά αντικείμενα και ιστορικά περιβάλλοντα μέσω του μαζικού τουρισμού. Ο πολιτιστικός τουρισμός ή ο αρχαιολογικός τουρισμός με τη μακρόχρονη παρουσία τους τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, ανέδειξαν την παραπάνω πτυχή. Ωστόσο πολλοί/ές αρχαιολόγοι είναι πλέον περισσότερο πρόθυμοι/ες να συνεργαστούν με φορείς του τουρισμού στην προοπτική μιας βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, κυρίως σε περιοχές οι οποίες εμφανίζονται ως υπερκορεσμένοι προορισμοί ενός μοντέλου ‘ηδονιστικού’ τουρισμού.

Ο τουρισμός, από αυτήν την άποψη, έχει υποστηριχθεί ότι είναι ένα κανάλι μέσω του οποίου η αρχαιολογία μπορεί να δώσει πίσω στην κοινότητα συμβολικά και υλικά αγαθά μέσω των οποίων μπορεί να συνεχίσει τις δράσεις της και να προβάλλει το έργο της.

Ερωτήματα που εγείρονται και απασχολούν όλο και συχνότερα την έρευνα με έμφαση στα παραπάνω αφορούν ζητήματα όπως:

- Με ποιους τρόπους η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών αποτελεί εργαλείο για την προστασία του δομημένου περιβάλλοντος παράλληλα με μια ηθική μεταχείριση των αρχαιολογικών καταλοίπων; Μέσα από ποιες διαδικασίες οι σχέσεις αρχαιολογίας και τουρισμού συμβάλλουν στην εξισορρόπηση των οικονομικών αναγκών των κοινωνιών;
- Ποιος ο ρόλος των δρώντων υποκειμένων, δηλ. των τουριστών, των γηγενών, των πολλών και διαφορετικών κατοίκων των περιοχών και των διαφορετικών ομάδων συμφερόντων στη διαμόρφωση των τουριστικών πολιτιστικών πόρων;
- Με ποιους τρόπους οι αρχαιολόγοι μπορούν να βοηθήσουν στην προστασία των αρχαιολογικών χώρων;
- Πώς οι αρχαιολόγοι και οι κάτοικοι εμπλέκονται σε μακρές και βαθιά συμβιωτικές σχέσεις, ειρηνικές ή σχέσεις ανταγωνισμών και συγκρούσεων υπό το καθεστώς ριζικών κοινωνικών αλλαγών λόγω τουρισμού;

Με βάση τα παραπάνω το συνέδριο θα φιλοξενήσει παρουσιάσεις ερευνητριών και ερευνητών που θέτουν στο επίκεντρο διαφορετικές πτυχές της αλληλεπίδρασης της αρχαιολογίας, του τουρισμού και των τοπικών κοινωνιών μέσα από μελέτες περίπτωσης, αλλά και θεωρητικές όπως και μεθοδολογικές διερευνήσεις. Επίσης πρόκειται να παρουσιαστεί μεγάλο μέρος των αποτελεσμάτων της τριετούς μεταδιδακτορικής έρευνας του προγράμματος «Archaeotour» (2019-2021, ΓΓΕΚ/ΕΛΙΔΕΚ, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας) που έχει ως επίκεντρο την αρχαιολογία, τον τουρισμό και τις τοπικές κοινωνίες στη νησιωτική Ελλάδα.